

Üzleti SzEmle

2021. április

Impresszum

kiadó: Széchenyi István Egyetem

székhelye: Győr, 9026 Egyetem tér 1.

kiadásért felelős: Dr. Dóry Tibor

szerkesztésért felelős: Dr. Szigeti Cecília

ISSN 2732-3862

Globális problémák és lokális válaszok az Üzleti SzEmlében

SZIGETI CECÍLIA

Az EU hétéves kohéziós politikájának előző programozási szakasza 2020-ban lezárult és a következő ciklus kapujában állunk. Az Üzleti SzEmlé [áprilisi számában](#) több cikkben is áttekintéseket olvashatunk a globális tendenciákról, az új jellemzőkről, a változás irányairól. A kohéziós politika célja a tagállamok és régiók „átfogó harmonikus fejlődésének” előmozdítása és támogatása, a régiók közötti fejlettségi különbségek csökkentése. Középpontjában azok a kulcsterületek állnak, amelyek elősegítik, hogy az EU megfeleljen a 21. század kihívásainak és versenyképes maradjon a világpiacon. Az egyik cikk bemutatja az EU 2021–2027 közötti költségvetési csomagját, ideértve az Európai Unió helyreállítási eszközét, az úgynevezett „Next Generation EU”-t, valamint az EU döntéshozatali folyamatát. Miért fontos mindezt áttekinteni? Állampolgárként, vezetőként, alkalmazottként és vállalkozóként is érdemes tisztában lenni azzal, hogy milyen tevékenységeket támogat az Európai Bizottság.

Több cikk is részletesen foglalkozik azzal, hogy a tervezés folyamata hol tart Magyarországon és megismerhetjük azt is, hogy Győr-Moson-Sopron megye hogyan készül a források fogadására. Olvashatunk az okos-falu koncepcióról, amelynek középpontjában a precíziós mezőgazdaság, a megújuló energiatermelés és az ökoturizmus áll. A bemutatott tanulmány szerint Magyarországon az okos-falu fejlesztések megvalósításának több akadály is van (elsősorban az elégtelen infrastruktúra és a fejlesztési kultúra hiányosságai). Ugyanakkor az okos-falu fejlesztések jogi szabályozása adott és a 2019-ben indult Magyar Falu Program jelentősnek tekinthető a vidékfejlesztésre vonatkozóan.

A regionális fejlesztés jelentőségével kapcsolatban érdekes esettanulmányokat, kitekintéseket olvashatunk Lombardiáról és Kasztíliaiáról valamint a lengyel-cseh-szlovák határ mentén elhelyezkedő Beskydy Eurorégióról. Megismerhetjük mi a szerepe a Dánia, Svédország, Norvégia, Finnország és Izland részvételével működő Északi Miniszterek Tanácsának (Nordic Council of Ministers). Bár itt nem egy ország egy-egy térségről van szó, hanem egy több országot átfogó szervezetről, térségi szerepük mind Európában, mind a világban jelentős. Éppen ezért lehet érdekes látni azt, hogy egy ilyen regionális szerveződés milyen módon kíván hozzájárulni a fejlődéséhez. A regionális fejlesztés az Unión kívül is hangsúlyos szerepet tölt be, ezt ismerhetjük meg Izrael példájából.

További cikkeket olvashatunk az ellátási láncok regionális kérdéseiről, az Egyesült Királyság pénzügyi intézményrendszerének reformjáról és a cégértékeléssel kapcsolatos kihívásokról.

Következő számunkban az előttünk álló nyár nagy kérdésével, a turisztikai szektor jövőjével foglalkozunk.

Visszatérő olvasóinknak hírlevél feliratkozási lehetőséget biztosítunk.

AZ OKOS VIDÉKFEJLESZTÉS LEHETŐSÉGEI ÉS KORLÁTAI MAGYARORSZÁGON

ABLONCZYNÉ MIHÁLYKA LÍVIA

PhD, egyetemi tanár

Nemzetközi Tanulmányok és Kommunikáció Tanszék

ablne@sze.hu

Kulcsszavak: okos falu, vidékfejlesztés, Magyarország, vidéki innováció

A magyarországi térségek fejlesztési pályái különbségeket mutatnak a szakpolitikai döntéseknek és a helyi érdekeknek köszönhetően. Az okos települések mint hívószó nemcsak a városok vonatkozásában, hanem a falvakkal összefüggésben is előtérbe került. A tanulmány szerzői széleskörűen elemzik az okos-falu fogalmát, a terminus értelmezésében megfigyelhető változásokat, továbbá bemutatják empirikus kutatásuk eredményeit az okos projektek megvalósíthatóságára vonatkozóan.

A szerzők kiemelten kezelik azt a kérdést, hogy van-e azonosság vagy különbség az okos-falu és okos-város koncepció között, illetve az okos-falut megcélzó fejlesztéseknek melyek a lehetőségei és/vagy korlátai.

Az okos-falu koncepció értelmezése különbözőképpen alakult az Európán kívüli, az európai (ezen belül a magyarországi) regionális fejlesztési politikában. Európai megközelítésben az 'okos' jelző (különösen a várospolitikában), a tudással és az innovációval kapcsolatosan kerül bemutatásra a kutatásokban, illetve az infokommunikációs technológiák nyújtotta lehetőségek kihasználása van a fókuszban. Egyértelmű, hogy az okos-város és okos-falu koncepciója sok azonosságot is mutat, de az okos falvak létrehozásakor érdemes nagyobb hangsúlyt adni olyan innovációs lehetőségekre, amelyek jelentős javulást hoznak a vidéki térségekben lakók életminőségében. Már három évvel ezelőtt az EU elfogadott egy nyilatkozatot az okos-falu fejlesztésekre vonatkozóan, amelynek középpontjában a precíziós mezőgazdaság, a megújuló energiatermelés és az ökoturizmus volt.

A tanulmány szerint Magyarországon az okos-falu fejlesztések megvalósításának több akadálya is van (elsősorban az elégtelen infrastruktúra és a fejlesztési kultúra hiányosságai). Azonban megjegyezzük, hogy az okos-falu fejlesztések jogi szabályozása adott, a 2019-ben indult Magyar Falu Program jelentősnek tekinthető a vidékfejlesztésre vonatkozóan.

Az okos-falu témában végzett primer kutatásban (online kérdőíves felmérés, szakértői interjúk) a vidéki kistelepülések vezetésében aktív szerepet vállalók vettek részt. Az eredmények szerint megállapíthatjuk, hogy a szolgáltatásokhoz való hozzáférés biztosítása a legfontosabb fejlesztési cél falvainkban, bár egyes településeken már megvalósultak innovatív projektek, de az okos-falu koncepció megvalósítása a helyi szakpolitika mellett a kialakuló új finanszírozási lehetőségektől és azok lehívásától, továbbá a pályázati- és intézményi rendszer átalakulásától és a jövőbeni technikai segítségnyújtás minőségétől függ.

Forrás: http://publicatio.bibl.u-szeged.hu/21087/1/2021_I_04_szalai_fabula.pdf

(Modern Geográfia, 2021. 16(1), 59-79.)

REGIONÁLIS FEJLESZTÉSI TERVEK ÚJIRAGONDOLÁSA LOMBARDIA TARTOMÁNYBAN

ABLONCZYNÉ MIHÁLYKA LÍVIA

PhD, egyetemi tanár

Nemzetközi Tanulmányok és Kommunikáció Tanszék

ablne@sze.hu

Kulcsszavak: Covid 19, regionális fejlesztési program módosítása, Lombardia (Olaszország)

Lombardia tartomány az olasz régiók között kiemelten fejlett tartománynak számít, azonban a Covid-19 járvány okozta helyzet arra készítette a tartomány vezetőit, hogy újragondolják az elkövetkezendő évekre vonatkozó fejlesztési terveket, amelyek elsősorban a gazdasági újraindítására, az oktatásba történő befektetésekre, a fenntartható fejlődésre és a lombardiai városfejlesztésekre irányulnak. A 2020 májusában már jóváhagyott fejlesztési program (Piano Lombardia) összértékében 4 milliárd eurót tett ki a 2020-2023 közötti időszakra vonatkozóan. A tartományi vezetés felismerte és elismerte, hogy az előre nem látható súlyos nehézségek, bizonytalanságok és várható következmények radikálisan módosították a nemzetközi, nemzeti és lokális makrogazdasági scenáriót, amelynek komoly gazdasági (ezen belül foglalkoztatottsági) és társadalmi hatása van a lombard régióban is és bizonyos pénzügyi átcsoportosításokra van mihamarabb szükség. A Régiótanács jóváhagyott egy összértékében közel 250millió eurós csomagot, amely a leginkább veszélyeztetett és/vagy veszélyes helyzetben levő cégekre, kisebb-nagyobb vállalkozásokra és munkavállalókra vonatkozik, továbbá első körben 400millió eurós támogatást kapnak a helyi pályázatok, amelyek közül 3021-et a városi önkormányzatok, 97-et a járások nyújtottak be. A tartományi vezetők kiemelten kezelik az infrastrukturális beruházásokat és közel 2 milliárd eurót kívánnak fordítani beruházásokra a régióban (az új beruházási program a helyi stakeholderekkel történt konzultáció után került elfogadásra) az alábbiak szerint:

- 374,4 millió euró vasútfejlesztésre
- 80,6 millió euró közösségi közlekedés fejlesztésére
- 119,9 millió euró kerékpáros mobilitás fejlesztésére
- 780,8 millió euró az úthálózat fejlesztésére
- 570,8 millió euró a 2026-ban Milánóban és Cordobában megrendezésre kerülő Téli Olimpia létesítményeire.

A tartományi vezetők kiemelték, hogy továbbra is napirenden maradnak a lombard polgárokkal való találkozók, ahol az egynaposra tervezett programokon testközelből tájékozódhatnak a régió fejlesztési programjában újragondolt intézkedések gazdasági és társadalmi hasznosságáról.

Forrás:

<https://www.regione.lombardia.it/wps/portal/istituzionale/HP/DettaglioRedazionale/istituzione/direzioni-generalis/direzione-generale-infrastrutture-trasporti-e-mobilita-sostenibile/piano-lombardia-infrastrutture>

TERÜLETFEJLESZTÉS MAGYARORSZÁGON (2021-2027)

BERKES JUDIT

PhD, egyetemi adjunktus
KGYK, Gazdasági Elemzések Tanszék
berkes.judit@sze.hu

Magyarország az EU egyik tagállamaként jogosult a következő hétéves kohéziós szakaszban támogatási források lehívására. A 2014-2020-as programozási időszakhoz képest vannak forrásallokációs, adminisztrációs és szemléletbeli változások is. Ebben a cikkben azt próbáljuk meg röviden áttekinteni, hogy a tervezés folyamata hol tart, milyen tények állnak a rendelkezésre, és nem utolsósorban azt is, hogy Győr-Moson-Sopron megye hogyan készül a források fogadására. A területi tervezéshez kapcsolódó dokumentumok egy része már elkészült, és mint aktív állampolgárok, illetve mint kiemelt szereplőknek lehetőségünk van ebben részt venni, véleményezni alakítani.

Kulcsszavak: megyei területfejlesztés, területi tervezés, új kohéziós politika, 2021-2027

Javasolt kategória: *Regionális politika*

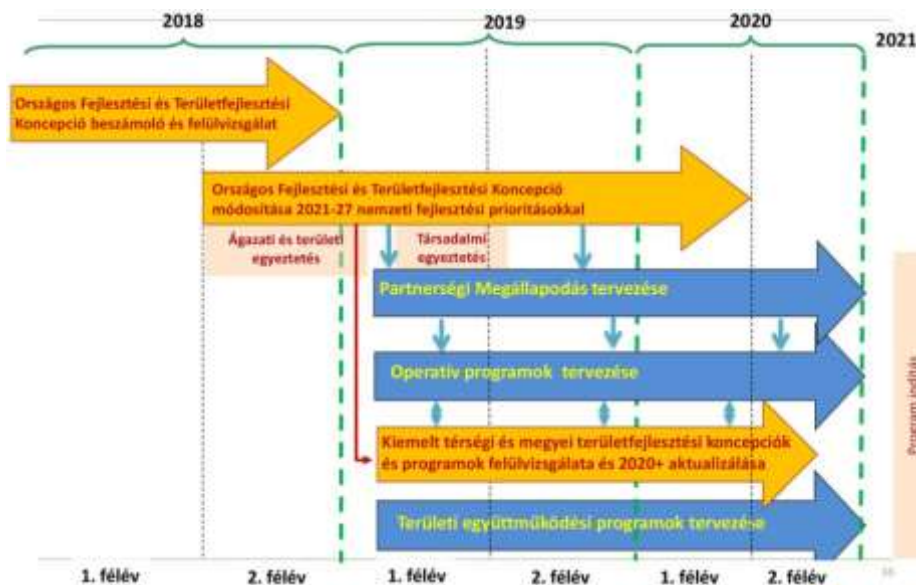
Forrás: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/budget-proposals-modern-eu-budget-may2018_hu_0.pdf

<https://www.palyazat.gov.hu/partnersegi-megallapodas>

<https://www.gymsmo.hu/cikk/teruletfejlesztes.html>

A tervezés folyamata minden esetben az előkészítéssel kezdődik. Ebben kiemelt fókuszot kap a stratégia törvényi, jogszabályi kerete, a stratégiaépítés alapelvei és módszerei, a terület funkcióinak, feladatainak körülhatárolása, a stratégia kiinduló hipotézisének meghatározása, valamint a technikai lépések. Ez az EU, a tagállami valamint a megyék szintjén is zajlik. Ezt a témát most kifejezetten Magyarország, mint tagállam szintjére szűkítjük.

A hazai stratégiai dokumentumok közül az egyik legmeghatározottan az OFTK (Országos Fejlesztési és Területfejlesztés Konceptió), amely 2030-ig tartalmaz célkitűzéseket. A 2021-es tervezés innen indul.

Forrás: A 2020 utáni határon átnyúló együttműködési programok és az EU kohéziós politikájának aktualitásai; ETT Műhely; Esztergom, november 22.; Drahos Zsuzsanna, Pénzügyminisztérium, Területfejlesztési Tervezési Főosztály

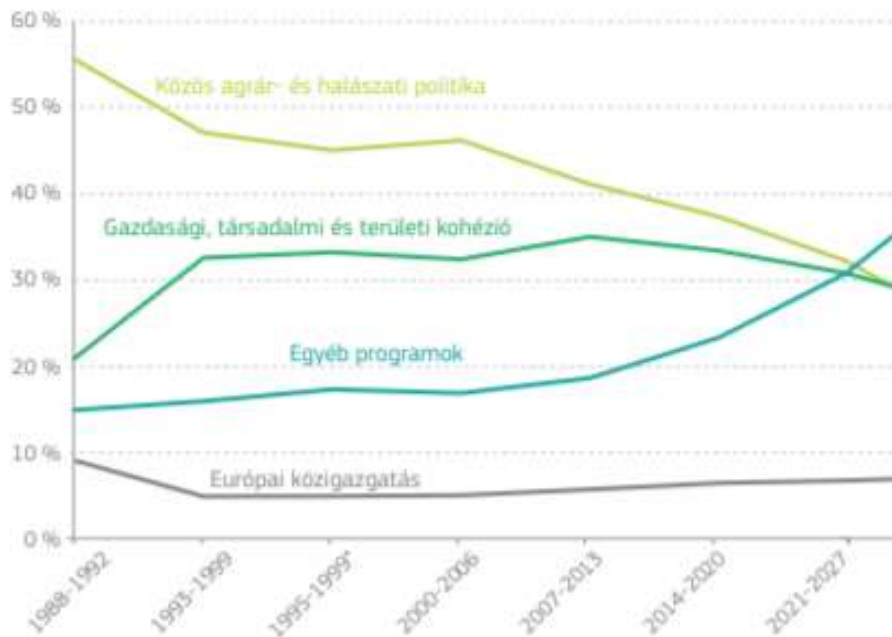
A folyamatában zajló események kissé megcsúsztak; jelenleg is zajlik még a Partnerségi Megállapodás egyeztetése, az Operatív Programok társadalmasítása, valamint a kiemelt és megyei területfejlesztési koncepciók és programok felülvizsgálata, elkészítése. A csúszás oka a COVID-19 járvánnyal függ össze, hiszen minden intézkedés esetében prioritást élvez a járvány visszaszorítása, valamint a gazdasági helyzet stabilizálása. Ennek okán tolódik a tagállamok költségvetésének elfogadása is, valamint a hazai és uniós pályázati felhívások kiírása.

Országos szintű tervezés jelenlegi állása

A **Partnerségi Megállapodás** mutatja be Magyarország fő kihívásait és kitűzi fejlesztési prioritásait. Rögzíti, hogy a Magyarországra érkező uniós fejlesztési források hogyan fogják támogatni Magyarország és az Európai Unió stratégiai céljait és meghatározza az uniós források eredményes és hatékony felhasználásának feltételeit.

Az alábbi két ábra mutatja be azt, hogy ezek a célok milyen súlyokkal szerepeltek a különböző kohéziós ciklusok alatt a költségvetésben.

A fő szakpolitikai területek helyzetének alakulása az uniós költségvetésen belül

Forrás: Európai Bizottság

*a 1995-ös bővítésnek megfelelően kiigazítva

A programokat a fő tematikus kiadási prioritások köré szervezi, a költségvetés formai struktúráját adó fejezeteknek megfelelően. Az egyes prioritásokon belül a programok szakpolitikai csoportokat alkotnak, ami az éves költségvetés címeiben is tükröződni fog. Az új szerkezet nagyobb átláthatóságot ad az uniós költségvetés céljairól és az egyes költségvetési szakaszok hozzájárulásának mikéntjéről. Nagyobb rugalmasságot biztosít továbbá az igények változásainak és az olyan területeken fellépő szükséghelyzeteknek a kezeléséhez, mint a biztonság és a migráció.

A 2021–2027 közötti új többéves pénzügyi keret költségvetés a polgárainak védelmet, biztonságot és lehetőségeket nyújtó unió számára, milliárd EUR – folyó áron számolva

Forrás: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/budget-proposals-modern-eu-budget-may2018_hu_0.pdf

Látható, hogy a legfontosabb célkitűzés a kohéziós és az értékek megteremtése, valamint a természeti erőforrások és a környezet védelme, de nem elhanyagolható a kutatás-fejlesztésbe való beruházás (Magyarország is ehhez fog igazodni: a K+F+I ráfordítás jelenleg 1,35%, és 1,8% a cél).

Magyarország Partnerségi Megállapodás tervezete összefoglalja a 2021-2027 közötti uniós fejlesztési ciklusra vonatkozó kohéziós fejlesztések (ERFA, KA, ESZA+, ETHA alapok) magyar fejlesztési beavatkozásait, a kapcsolódó koordinációs és végrehajtási mechanizmusok és a támogatási források megoszlásának ismertetésével. Ezzel biztos alapot nyújt a kohéziós források nemzeti érdekeknek megfelelő, hatékony felhasználásához. A forrásfelhasználás konkrét beavatkozásait az operatív programok tartalmazzák. A Partnerségi Megállapodásban rögzített koordinációs mechanizmusok, programok közötti lehatárolások a hazai fejlesztési programok kapcsolódásához is mérvadóak, hozzájárulva azok tervezettségéhez, megszilárdításához.

A Partnerségi Megállapodás legfrissebb (februári) változata elérhető itt: <https://www.palyazat.gov.hu/partnersegi-megallapodas>

Jelenleg is társadalmisítási – tehát véleményezhető – szakaszban van.

Operatív Programok

Az operatív programok olyan részletes tervek, amelyekben a tagállamok meghatározzák, miképpen fogják elkölteni az európai strukturális és beruházási alapokból származó támogatást a programozási időszak során. A programok vagy egy konkrét régióra vagy egy - mint hazánk esetében is - egész országra kiterjedő tematikus célra (például a környezetvédelem) vonatkozhatnak. Az európai területi együttműködés célkitűzés teljesítéséhez határon átnyúló vagy régiók közötti operatív programokat határoznak meg.

A tagállamok partnerségi megállapodásaik alapján nyújtják be operatív programjaikat. Minden operatív program meghatározza, hogy a 2021-2027-es programozási időszakban a kohéziós politika esetében vezérelvként szolgáló öt tematikus célkitűzés közül melyeket teljesítik az operatív programok esetében rendelkezésre álló támogatásból.

A OP-k nevei - a honlapon feltüntetethez képest - megváltoztak, de a PM már az új megnevezéseket használja:

- Digitális Megújulás Operatív Program (DIMOP) - Digitális Megújulás Operatív Program Plusz (DIMOP Plusz)
- Humánfejlesztési Operatív Program (HOP) - Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program Plusz (EFOP Plusz)
- Magyar Akvakultúra- fejlesztési Operatív Program (MAKOP) - Magyar Halgazdálkodási Operatív Program Plusz (MAHOP Plusz)
- Mobilitás Operatív Program (MIOP) - Integrált Közlekedésfejlesztési Operatív Program Plusz (IKOP Plusz)
- Vállalkozásfejlesztési Operatív Program (VINOP) - Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program Plusz (GINOP Plusz)
- Versenyképes Magyarország Operatív Program (VMOP) - Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz (TOP Plusz)
- Végrehajtás Operatív Program (VOP) - Végrehajtás Operatív Program Plusz (VOP Plusz)
- Zöld Infrastruktúra Operatív Program (ZINOP) - Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program Plusz (KEHOP Plusz)

Az OP-k társadalmasítása is még folyamatban van; itt lehet áttekinteni, hogy milyen célkitűzéseket és prioritásokat fognak figyelembe venni a támogatások igénylésekor: https://www.palyazat.gov.hu/tarsadalmi_egyeztetes_2021_2027

Győr-Moson-Sopron Megye és a területfejlesztés

Magyarországon a területfejlesztés kiemelt szereplői a megyék, valamint a megyei jogú városok. A megyék és a városok tervezési dokumentumai kulcsfontosságúnak tekinthetők a forráslehívások során.

A megyéknek és a városoknak rendelkezniük kell koncepcióval, stratégiai (hosszabb távú) és operatív (rövidebb távú) programmal, valamint integrált területi programmal – ez utóbbi dokumentum a lehető legrészletesebben tartalmazza a megye célját szolgáló konkrét cselekvéseket, intézkedéseket, és az ahhoz rendelt forrásallokációkat.

A koncepció: miután egy helyzetfeltárás keretében láthatóvá váltak a terület jellemzői (hátrányai, előnyei, lehetőségei, veszélyei), lehetővé válik egy, a terület fejlődését szolgáló célrendszer összefoglalása. Ezeket a célokat (rövid, hosszú, középtávú) részletesen tartalmazza a koncepció.

A stratégiai és operatív program: különböző prioritásokat, intézkedéseket mutat be, és részletezi azt, hogy hogyan kapcsolódnak az egyes prioritások a megye, illetve az EU céljaihoz.

Az integrált területi program: a legrészletesebb dokumentum, már projektszinten tartalmazza a beavatkozásokat forrásokkal, kedvezményezettekkel, output indikátorokkal egyaránt.

Itt is külön felhívjuk a figyelmet a véleményezés lehetőségére; hiszen ezek a dokumentumok kulcsfontosságú szerepet töltenek majd be a forráslehívások során, amelyek a megye – illetve a gazdaság és a társadalom – fejlődését szolgálják. Itt megtekinthetők az eddig elkészült dokumentumok:

<https://www.gymsmo.hu/cikk/teruletfejlesztes.html>

TERÜLETFEJLESZTÉS MAGYARORSZÁGON (2021-2027)

BERKES JUDIT

PhD, egyetemi adjunktus
KGYK, Gazdasági Elemzések Tanszék
berkes.judit@sze.hu

Magyarország az EU egyik tagállamaként jogosult a következő hétéves kohéziós szakaszban támogatási források lehívására. A 2014-2020-as programozási időszakhoz képest vannak forrásallokációs, adminisztrációs és szemléletbeli változások is. Ebben a cikkben azt próbáljuk meg röviden áttekinteni, hogy a tervezés folyamata hol tart, milyen tények állnak a rendelkezésre, és nem utolsósorban azt is, hogy Győr-Moson-Sopron megye hogyan készül a források fogadására. A területi tervezéshez kapcsolódó dokumentumok egy része már elkészült, és mint aktív állampolgárok, illetve mint kiemelt szereplőknek lehetőségünk van ebben részt venni, véleményezni alakítani.

Kulcsszavak: megyei területfejlesztés, területi tervezés, új kohéziós politika, 2021-2027

Javasolt kategória: *Regionális politika*

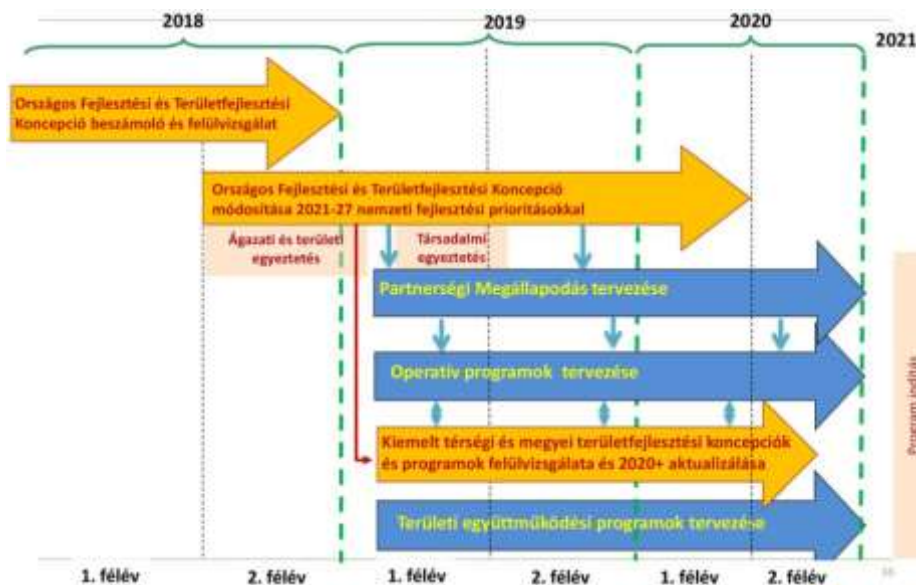
Forrás: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/budget-proposals-modern-eu-budget-may2018_hu_0.pdf

<https://www.palyazat.gov.hu/partnersegi-megallapodas>

<https://www.gymsmo.hu/cikk/teruletfejlesztes.html>

A tervezés folyamata minden esetben az előkészítéssel kezdődik. Ebben kiemelt fókuszot kap a stratégia törvényi, jogszabályi kerete, a stratégiaépítés alapelvei és módszerei, a terület funkcióinak, feladatainak körülhatárolása, a stratégia kiinduló hipotézisének meghatározása, valamint a technikai lépések. Ez az EU, a tagállami valamint a megyék szintjén is zajlik. Ezt a témát most kifejezetten Magyarország, mint tagállam szintjére szűkítjük.

A hazai stratégiai dokumentumok közül az egyik legmeghatározottan az OFTK (Országos Fejlesztési és Területfejlesztés Konceptió), amely 2030-ig tartalmaz célkitűzéseket. A 2021-es tervezés innen indul.

Forrás: A 2020 utáni határon átnyúló együttműködési programok és az EU kohéziós politikájának aktualitásai; ETT Műhely; Esztergom, november 22.; Drahos Zsuzsanna, Pénzügyminisztérium, Területfejlesztési Tervezési Főosztály

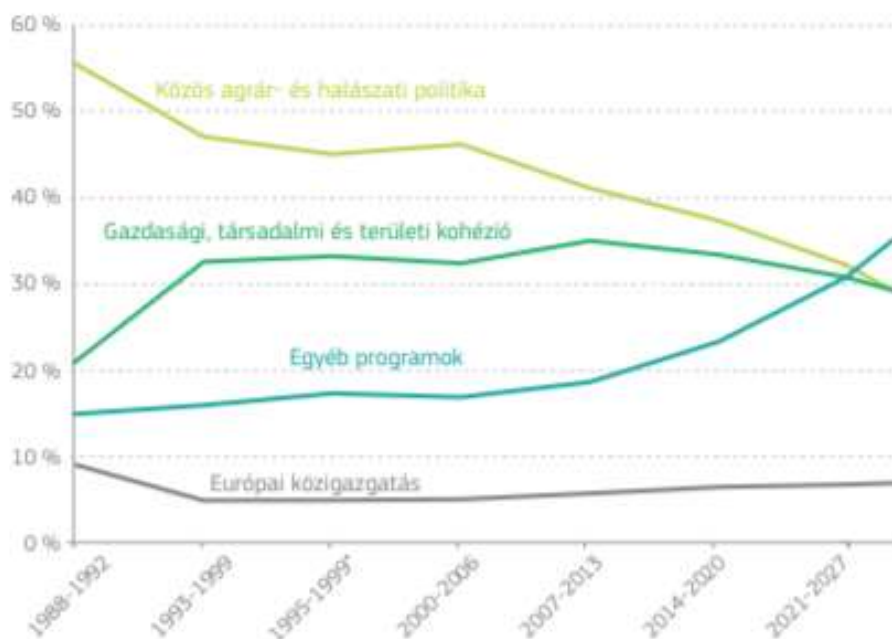
A folyamatában zajló események kissé megcsúsztak; jelenleg is zajlik még a Partnerségi Megállapodás egyeztetése, az Operatív Programok társadalmasítása, valamint a kiemelt és megyei területfejlesztési koncepciók és programok felülvizsgálata, elkészítése. A csúszás oka a COVID-19 járvánnyal függ össze, hiszen minden intézkedés esetében prioritást élvez a járvány visszaszorítása, valamint a gazdasági helyzet stabilizálása. Ennek okán tolódik a tagállamok költségvetésének elfogadása is, valamint a hazai és uniós pályázati felhívások kiírása.

Országos szintű tervezés jelenlegi állása

A **Partnerségi Megállapodás** mutatja be Magyarország fő kihívásait és kitűzi fejlesztési prioritásait. Rögzíti, hogy a Magyarországra érkező uniós fejlesztési források hogyan fogják támogatni Magyarország és az Európai Unió stratégiai céljait és meghatározza az uniós források eredményes és hatékony felhasználásának feltételeit.

Az alábbi két ábra mutatja be azt, hogy ezek a célok milyen súlyokkal szerepeltek a különböző kohéziós ciklusok alatt a költségvetésben.

A fő szakpolitikai területek helyzetének alakulása az uniós költségvetésen belül

Forrás: Európai Bizottság

*a 1995-ös bővítésnek megfelelően kiigazítva

A programokat a fő tematikus kiadási prioritások köré szervezi, a költségvetés formai struktúráját adó fejezeteknek megfelelően. Az egyes prioritásokon belül a programok szakpolitikai csoportokat alkotnak, ami az éves költségvetés címeiben is tükröződni fog. Az új szerkezet nagyobb átláthatóságot ad az uniós költségvetés céljairól és az egyes költségvetési szakaszok hozzájárulásának mikéntjéről. Nagyobb rugalmasságot biztosít továbbá az igények változásainak és az olyan területeken fellépő szükséghelyzeteknek a kezeléséhez, mint a biztonság és a migráció.

A 2021–2027 közötti új többéves pénzügyi keret költségvetés a polgárainak védelmet, biztonságot és lehetőségeket nyújtó unió számára, milliárd EUR – folyó áron számolva

Forrás: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/budget-proposals-modern-eu-budget-may2018_hu_0.pdf

Látható, hogy a legfontosabb célkitűzés a kohéziós és az értékek megteremtése, valamint a természeti erőforrások és a környezet védelme, de nem elhanyagolható a kutatás-fejlesztésbe való beruházás (Magyarország is ehhez fog igazodni: a K+F+I ráfordítás jelenleg 1,35%, és 1,8% a cél).

Magyarország Partnerségi Megállapodás tervezete összefoglalja a 2021-2027 közötti uniós fejlesztési ciklusra vonatkozó kohéziós fejlesztések (ERFA, KA, ESZA+, ETHA alapok) magyar fejlesztési beavatkozásait, a kapcsolódó koordinációs és végrehajtási mechanizmusok és a támogatási források megoszlásának ismertetésével. Ezzel biztos alapot nyújt a kohéziós források nemzeti érdekeknek megfelelő, hatékony felhasználásához. A forrásfelhasználás konkrét beavatkozásait az operatív programok tartalmazzák. A Partnerségi Megállapodásban rögzített koordinációs mechanizmusok, programok közötti lehatárolások a hazai fejlesztési programok kapcsolódásához is mérvadóak, hozzájárulva azok tervezettségéhez, megszilárdításához.

A Partnerségi Megállapodás legfrissebb (februári) változata elérhető itt: <https://www.palyazat.gov.hu/partnersegi-megallapodas>

Jelenleg is társadalmasítási – tehát véleményezhető – szakaszban van.

Operatív Programok

Az operatív programok olyan részletes tervek, amelyekben a tagállamok meghatározzák, miképpen fogják elkölteni az európai strukturális és beruházási alapokból származó támogatást a programozási időszak során. A programok vagy egy konkrét régióra vagy egy - mint hazánk esetében is - egész országra kiterjedő tematikus célra (például a környezetvédelem) vonatkozhatnak. Az európai területi együttműködés célkitűzés teljesítéséhez határon átnyúló vagy régiók közötti operatív programokat határoznak meg.

A tagállamok partnerségi megállapodásaik alapján nyújtják be operatív programjaikat. Minden operatív program meghatározza, hogy a 2021-2027-es programozási időszakban a kohéziós politika esetében vezérelvként szolgáló öt tematikus célkitűzés közül melyeket teljesítik az operatív programok esetében rendelkezésre álló támogatásból.

A OP-k nevei - a honlapon feltüntetethez képest - megváltoztak, de a PM már az új megnevezéseket használja:

- Digitális Megújulás Operatív Program (DIMOP) - Digitális Megújulás Operatív Program Plusz (DIMOP Plusz)
- Humánfejlesztési Operatív Program (HOP) - Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program Plusz (EFOP Plusz)
- Magyar Akvakultúra- fejlesztési Operatív Program (MAKOP) - Magyar Halgazdálkodási Operatív Program Plusz (MAHOP Plusz)
- Mobilitás Operatív Program (MIOP) - Integrált Közlekedésfejlesztési Operatív Program Plusz (IKOP Plusz)
- Vállalkozásfejlesztési Operatív Program (VINOP) - Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program Plusz (GINOP Plusz)
- Versenyképes Magyarország Operatív Program (VMOP) - Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz (TOP Plusz)
- Végrehajtás Operatív Program (VOP) - Végrehajtás Operatív Program Plusz (VOP Plusz)
- Zöld Infrastruktúra Operatív Program (ZINOP) - Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program Plusz (KEHOP Plusz)

Az OP-k társadalmasítása is még folyamatban van; itt lehet áttekinteni, hogy milyen célkitűzéseket és prioritásokat fognak figyelembe venni a támogatások igénylésekor: https://www.palyazat.gov.hu/tarsadalmi_egyeztetes_2021_2027

Győr-Moson-Sopron Megye és a területfejlesztés

Magyarországon a területfejlesztés kiemelt szereplői a megyék, valamint a megyei jogú városok. A megyék és a városok tervezési dokumentumai kulcsfontosságúnak tekinthetők a forráslehívások során.

A megyéknek és a városoknak rendelkezniük kell koncepcióval, stratégiai (hosszabb távú) és operatív (rövidebb távú) programmal, valamint integrált területi programmal – ez utóbbi dokumentum a lehető legrészletesebben tartalmazza a megye célját szolgáló konkrét cselekvéseket, intézkedéseket, és az ahhoz rendelt forrásallokációkat.

A koncepció: miután egy helyzetfeltárás keretében láthatóvá váltak a terület jellemzői (hátrányai, előnyei, lehetőségei, veszélyei), lehetővé válik egy, a terület fejlődését szolgáló célrendszer összefoglalása. Ezeket a célokat (rövid, hosszú, középtávú) részletesen tartalmazza a koncepció.

A stratégiai és operatív program: különböző prioritásokat, intézkedéseket mutat be, és részletezi azt, hogy hogyan kapcsolódnak az egyes prioritások a megye, illetve az EU céljaihoz.

Az integrált területi program: a legrészletesebb dokumentum, már projektszinten tartalmazza a beavatkozásokat forrásokkal, kedvezményezettekkel, output indikátorokkal egyaránt.

Itt is külön felhívjuk a figyelmet a véleményezés lehetőségére; hiszen ezek a dokumentumok kulcsfontosságú szerepet töltenek majd be a forráslehívások során, amelyek a megye – illetve a gazdaság és a társadalom – fejlődését szolgálják. Itt megtekinthetők az eddig elkészült dokumentumok:

<https://www.gymsmo.hu/cikk/teruletfejlesztes.html>

ÚJ LOGISZTIKAI GYAKORLATOK A REGIONÁLIS ÉLELMISZER-ELLÁTÁSI LÁNCOKBAN

IMRE GABRIELLA

PhD, egyetemi adjunktus
Nemzetközi és Elméleti Gazdaságtan Tanszék
imre.gabriella@sze.hu

Napjainkban az élelmiszerkereskedelem túlnyomó részét olyan horizontálisan és vertikálisan integrált nemzetközi ellátási láncok bonyolítják, amelyekben mindössze néhány hatalmas szereplő irányítja a termelést, a feldolgozást, a disztribúciót és a kiskereskedelmet. Ezeknek a költséghatékony és a just-in-time rendszernek köszönhetően alacsony készletekkel operáló modern élelmiszer-ellátási láncoknak a működését nagyon komolyan megzavarta a koronavírus járvány 2020 tavaszi kitörése. Az éttermek, szállodák és iskolák bezárása következtében nagykereskedelmi piacaik beszűkültek és a nagykereskedelmi vásárlók igényeire kialakított rendszer csak nehezen tudott alkalmazkodni a dominánssá váló kiskereskedelmi értékesítés feltételeihez. Ennek eredményeként sok fogyasztó tapasztalta az élelmiszerárak emelkedését és az áruhiányt az élelmiszerboltokban. A nemzetközi élelmiszer-ellátási láncokkal ellentétben a regionális szinten működő, ún. rövid élelmiszer-ellátási láncok számos szereplője sokkal sikeresebben tudott alkalmazkodni a fogyasztói kereslet és a szállítási feltételek hirtelen megváltozásához.

Marusak és szerzőtársai (2021) tanulmányukban hét regionális élelmiszer-ellátási láncot mutatnak be Texasból és Iowából, amelyeknek rugalmassága és reagálóképessége - az általuk bevezetett, más vállalatok működéséből átvett innovatív logisztikai gyakorlatoknak köszönhetően - példaértékű volt a járvány idején. Az esettanulmányok alapját a regionális élelmiszer-ellátási láncok huszonöt résztvevőjével (gazdálkodókkal, mezőgazdasági termelőkkel, forgalmazókkal és közösségi vezetőkkel) 2020 május-július között készült telefonos vagy online interjúk jelentették. A tanulmány Mittal és szerzőtársai (2018) regionális élelmiszerrendszerek logisztikájára vonatkozó átfogó szakirodalmi áttekintése alapján nyolc szállítási, raktározási és készletgazdálkodási bevált gyakorlatot sorol fel, amelyek szelektív alkalmazása segítette a regionális élelmiszer-ellátási láncokat olyan új szervezeti erősségek kifejlesztésében, amelyek feltehetően a világjárványt követően is előmozdítják majd e közösségek fenntartható fejlődését. Az átvett logisztikai újítások egy része az információs és kommunikációs technológiák használatán alapul és a szállítási költségek csökkentésére irányul, mint például az optimalizált útvonaltervezés és ütemezés révén megvalósuló hatékony járműkihasználás, a raktárak optimális számának és helyének meghatározása, valamint a raktárkészletkezelő rendszerek bevezetése. Más részük új partneri viszonyok kialakítását célozza a hatékonyság növelése érdekében, mint például a logisztikai szolgáltatások kiszervezése vagy a különböző ellátási láncok horizontális együttműködése logisztikai téren. Egyes logisztikai gyakorlatok pedig, mint például a beszállítói megbízhatóság javítása, a megfelelő járműválasztás és a pontos és gyakoribb szállítások a kínálat és a kereslet összehangolásában jelentettek segítséget. A tanulmány szerzői remélik, hogy

a bemutatott sikertörténetek ösztönzőleg hatnak majd a rövid élelmiszer-ellátási láncok szereplőinek innovatív logisztikai megoldásokba történő befektetéseire.

Kulcsszavak: regionális élelmiszer-ellátási láncok, rugalmasság, koronavírus, legjobb logisztikai gyakorlatok

Javasolt kategória: kereskedelem

Forrás: A. Marusak és szerzőtársai (2021): Resilient regional food supply chains and rethinking the way forward: Key takeaways from the Covid-19 pandemic, *Agricultural Systems*, Volume 190, May, 103101

Egyéb hivatkozott irodalom:

A. Mittal és szerzőtársai (2018): Logistics best practices for regional food systems: a review, *Sustainability*, 10 (1), 168

EUORÉGIÓK SZEREPE A REGIONÁLIS FEJLESZTÉSEK BEN

KOLTAI JUDIT PETRA

PhD, egyetemi docens

Gazdasági Elemzések Tanszék

koltaij@sze.hu

A tanulmányban a Beskydy Eurorégiót elemezték a szerzők, amely a lengyel-cseh-szlovák határ mentén helyezkedik el. Véleményük szerint a határ menti, periférikus régiók általában számos problémával szembesülnek. Jellemző rájuk a magas munkanélküliség, a fejletlen infrastruktúra illetve a lakosság nem megfelelő nyelvtudása, amely gátat szab a régiókban rejlő lehetőségek kiaknázására.

A határon átnyúló együttműködés egyik formája, az Eurorégió kialakítása hozzájárulhat a határ menti területek fejlődéséhez, versenyképességük fokozásához. A tanulmány kettős célkitűzéssel készült, a szerzők egyrészt azt szerették volna felmérni, hogy a lakosság miképp érzékeli az Eurorégiók aktivitását és hatékonyságát, másrészt arra a kutatási kérdésre keresték a választ, hogy a lakosság véleménye szerint az Eurorégiók hozzájárulnak-e a helyi és a regionális fejlesztéshez. A kutatás első része általános kérdéseket tartalmazott az Eurorégiókról, míg a második része egy adott Eurorégióhoz, a Beskydy Eurorégióhoz kapcsolódott. A kérdések többek között az Eurorégió fogalom meghatározására, az Eurorégiók célkitűzéseire, általános értékelésére, kialakulását akadályozó tényezőkre, fejlődésük sebességére vonatkoztak.

A kapott eredmények alátámasztják, hogy az emberek pozitívan értékelik ezt az együttműködési formát, amely fontos szerepet tölt be a régiók fejlesztésében, versenyképességük növelésében.

Kulcsszavak: Eurorégió, határ menti együttműködés (CBC), regionális fejlesztés

Javasolt kategória: regionális fejlesztés

Forrás:

Howaniec, H. – Lis M. (2020): Euroregions and Local and Regional Development – Local Perceptions of Cross-Border Cooperation and Euroregions Based on the Euroregion Beskydy. Sustainability 2020, 12, 7834; doi:10.3390/su12187834

A COVID-19 JÁRVÁNY HATÁSA A CÉGÉRTÉKRE

DR. HABIL. KOVÁCS GÁBOR

Habilitált egyetemi docens, szakvezető, dékánhelyettes
Kautz Gyula Gazdaságtudományi Kar
Email cím: kovacs@sze.hu

Kulcsszavak: járvány, gazdasági hatások, cégérték, vállalattulajdonosok, cégeladás

Javasolt kategória: Kis- és középvállalkozások

Forrás: <https://www.pwc.co.uk/issues/crisis-and-resilience/covid-19/the-impact-of-covid-19-on-valuations.html>

Az elmúlt egy év gazdasági megtorpanása után, az oltási programok által biztosított reménybeli kilábalást feltételezve próbálom meg saját vállalatértékelési tapasztalataimat, valamint a PricewaterhouseCoopers (PwC) módszertani ajánlásait felhasználva összefoglalni, a *járvány milyen főbb hatásokat okozott, hogyan befolyásolta (befolyásolja) a vállalkozások értékét*, különös tekintettel a pénzügyi piacokon nem jegyzett kis- és középvállalkozásokra.

Rendkívüli helyzetekben, mint a mostani járványidőszak is, a „békeidőbeli” cégértékelési megközelítések csupán korlátozott mértékben, jelentős kiegészítésekkel alkalmazhatóak. Ennek megfelelően szeretném felhívni a figyelmet három speciális összefüggésre, melyek a jelenlegi helyzetben minden eddiginél nagyobb súlyt kapnak és véleményem szerint fontos hatást gyakorolnak a cégértékre:

1. *A cash-flow stabilitása*
2. *A piaci hozamszint alakulása*
3. *Potenciális vevők száma és informáltsága*

A CASH-FLOW STABILITÁSA

Megfelelő finanszírozási környezet esetén a cash flow rövid-, illetve akár közép-távú alakulása önmagában általában nem meghatározó tényező a cégérték alakításában. A járványidőszakban ugyanakkor a vállalkozás reálgazdasági teljesítménye mellett a finanszírozási lehetőségek alakulása is jobban befolyásolja a cég értékét, ami jellemzően negatív hatást eredményez.

A PIACI HOZAMSZINT ALAKULÁSA

Egy vállalkozás értéke időben nem mindig állandó, még azonos teljesítmény mellett sem. Egy cég értéke tehát mindig relatív abban az értelemben, hogy a befektető (potenciális vevő) kockázat-hozam átváltásának arányát is tükrözi. Járványidőszakban, amikor a bizonytalanság és a piaci kockázatok mértéke is emelkedik, a befektetők hozamelvárása is megnő, ami önmagában alacsonyabb (nominális) cégértéket eredményezhet.

POTENCIÁLIS VEVŐK SZÁMA ÉS INFORMÁLTSÁGA

Egy cég „elméleti értéke” mindig a piac általános értékítéletét tükrözi, míg a konkrét vételár függ a vevő egyedi kockázatviselési hajlandóságától, a vásárlás révén elérhető lehetséges szinergiáktól, illetve a feleknek az eladási alkufolyamatban lévő pozíciójától. A járványidőszakban az általános befektetési kedv jellemzően romlik, ami a potenciális vásárlók számát is csökkentheti. Ezt a negatív hatást ugyanakkor ellentételezheti, hogy a járványidőszakban aktív vevők jellemzően kevésbé kockázat-érzékenyek, illetve vásárlási szándékuk határozottabb és stabilabb.

Reformok a pénzügyi intézményrendszerben az Egyesült Királyságban

KOVÁCS NORBERT

Ph.D., egyetemi docens

Kautz Gyula Gazdaságtudományi Kar, Nemzetközi és Elméleti Gazdaságtan Tanszék

kovacs@nze.hu

A világ számos országához hasonlóan a brit kormányzat is komoly kihívásokkal nézett és néz szembe a pandémia okozta dekonjunktúra kezelése, a gazdasági helyreállítás vonatkozásában, egyrészt a csődbe ment, vagy épphogy csak túlélő vállalkozások újraindítása, másrészt a depresszív, lokális térségek fejlesztése vonatkozásában.

Az egyik nehézséget éppen az jelenti, hogy a kormányzati, pénzügyi és kockázati tőke források kihelyezésének algoritmusai éppen a konjunktúrához és a sikeres irányokhoz kapcsolódnak. A pandémia időszakában pedig a depresszív térségek nehéz helyzetben lévő vállalkozásai lennének a támogatás célközönsége. Az egyes régiók leszakadását, a regionális egyensúlytalanság kezelését, a hátrányos helyzetű régiók depressziójának mélyülését el kell kerülni. A kormányzati és a privát források kihelyezését felelősen és hatékonyan kell tudni megoldani ebben a speciális helyzetben is.

Collier és Mayer által javasolt megoldás, hogy központi kormányzati finanszírozást olyan decentralizált, privát kockázati tőkébe kell beforgatni, amelyet aztán közcélok elérésére fektetnek be és amely kompatibilis, de nem azonos a kockázati tőkés magánérdekével. A tőkebefektetésben érintett regionális kis- és középvállalkozások hatékonyabban katalizálják a pénzügyi intézményi garanciákon keresztül növekedést, csökken a regionális egyensúlytalanság, a depresszív folyamatok nem erősödnek és a lokális társadalmi-gazdasági közösségek fenntartható pályán maradnak.

Kulcsszavak: monetáris politika, központi bankok, pénzkínálat és hitelek, Pénzügyi intézmények és szolgáltatások

Javasolt kategória: gazdaságpolitika, kis- és középvállalkozások

Forrás:

Paul Collier, Colin Mayer, Reforming the UK financial system to promote regional development in post-COVID Britain, Oxford Review of Economic Policy, Volume 36, Issue Supplement_1, 2020, Pages S270–S280, <https://doi.org/10.1093/oxrep/graa028>

REGIONÁLIS FEJLESZTÉS AZ IPAR 4.0 KORÁBAN

DR. KONCZOSNÉ DR. SZOMBATHELYI MÁRTA

PhD habil, egyetemi tanár

KGK Vezetéstudományi és Szervezeti Kommunikáció Tanszék

kszm@sze.hu

A tanulmány arra ad jó példát, hogyan lehet egy sokszorosán hátrányos helyzetű régió fejlesztését integrált módszerrel kidolgozni. A szerzők egy izraeli nemzetpolitikai kutatóintézet és ipari kiválósági központ kutatói.

A regionális fejlesztés összetett kihívást jelent a kormányzati, üzleti és ipari vezetői döntéshozók számára. Az Ipar 4.0 elnevezésű negyedik ipari forradalom integrált lehetőségeket teremtett a körforgásos gazdaság számára, bevonva a különböző társadalmi rétegek szereplőit. Ez a cikk olyan integrált megközelítést mutat be, amely ötvözi a hagyományos stratégiai tervezési módszereket a negyedik ipari forradalomhoz adaptált eszközökkel. A bemutatott integrált megközelítés felsorolja a regionális fejlesztési alkalmazások lehetőségeit és kihívásait, mind a kutatók, mind a politikai döntéshozók szempontjából. A regionális fejlesztési módszereket egy valós esettanulmányon keresztül mutatja be, amely nagy regionális fejlesztési projektet politikai döntéshozók kezdeményeztek. Az esettanulmány Izrael északi, Galileának nevezett részéből származik, amely területet Izrael földrajzi és társadalmi periférikus régiójának tekintik, és mint ilyen kihívást jelent a regionális fejlesztési döntéshozók számára. Periférikus régióként Galileát olyan súlyos gyengeségek jellemzik és sújtják, mint az alacsony jövedelem, az alacsony termelékenység, a gyenge szolgáltatások és a negatív migráció, különösen a fiatal lakosság körében.

A cikk bemutatja az integrált megközelítés elméleti megalapozását, amely magában foglalja az Izraelben kifejlesztett IMAM (Industrial Maturity for Advanced Manufacturing – ipari érettség a fejlett gyártás számára) eszközzel végzett értékelést. Az IMAM-skála értékeli az ipari vállalatok érettségét és képességét az innovatív és fejlett gyártási technológiák és folyamatok adaptálására és megvalósítására. A stratégiai tervezést és az IMAM-értékelést ötvöző integrált megközelítés más ipari övezetek számára is hasznosítható a regionális fejlesztési tervezésben.

Kulcsszavak: negyedik ipari forradalom, stratégiai program, ipari érettség, területfejlesztés, , innováció és termelékenység

Javasolt kategória: Támogatáspolitikai

Forrás: Avigdor Zonnenshain, Gilead Fortuna, Eithan Adres, and Ron S. Kenett (2020). Regional development in the era of industry 4.0. *Dynamic Relationships Management Journal*, Vol. 9, No. 2, November 2020, 19-36. doi:10.17708/DRMJ.2020.v09n02a02

https://www.researchgate.net/publication/346645912_Regional_Development_in_the_Era_of_Industry_40_DRMJ_2020

A MŰVÉSZET ÉS A KULTÚRA ÉRTÉKE A REGIONÁLIS FEJLŐDÉS SZEMPONTJÁBÓL

DR. KONCZOSNÉ DR. SZOMBATHELYI MÁRTA

PhD habil, egyetemi tanár

KGK Vezetéstudományi és Szervezeti Kommunikáció Tanszék

kszm@sze.hu

Noha az itt bemutatott könyv hét évvel ezelőtt jelent meg, a benne tárgyalt téma ma is aktuális: a művészet és a kultúra értéke a regionális fejlődés szempontjából, skandináv perspektívából. A szerzők – 28 skandináv kutató, továbbá a művészetben és a kultúrában tevékenykedő szakember – az alábbi kérdésekre keresték a választ. Mi a regionális és helyi művészeti és kulturális beruházások hatása? Milyen pozitív és negatív tapasztalatok vannak? A kulturális beruházások helyi és regionális szinten mennyire ösztönzik az adott régió/hely fejlődését, és általában milyen, a közösség számára alapvető változási folyamatokat eredményeznek?

Külön érdekesség, hogy a különböző helyeken hogyan sikerült "megfordítani az áradás irányát", az addigi trendet. Mit tartalmaznak a fejlesztési folyamataik? Milyen módszerekkel és eszközökkel haladnak előre, hogy megváltoztassák addigi irányukat és újrakezdjék? Az egyik legfontosabb megállapítás az, hogy bár az egyik hely sikeres módszerét soha nem vihetjük át a másira teljes egészében, mint a tervrajzot, a kulturális folyamatok bizonyos közös mintái észrevehetőek.

A könyv szerzői megmutatják az elméleti eszközök széles skáláját, amelyek felhasználhatók a kultúra regionális fejlődésben játszott jelentőségének tudatosítására, a vállalkozói szellem elméletétől, a szervezeti intézményesüléstől kezdve a kulturális gazdaságon át a kulturális tervezésig és a művészetmenedzsmentig. Néhány izgalmas téma a könyvből: A kulturális fesztiválok szerepe a regionális fejlesztésben; A kultúra, mint a regionális fejlődés és a gazdasági növekedés generátora; A globális ötletek lefordítása helyi gyakorlatra; A kultúra alapvető ereje: múzeumok; Kreativitás és poszt-eredeti; Hely-specifikus erősség: a történelem és a helyszponzorálás regionális ereje; A kultúrába vetett hit; Kultúra és értékteremtés: Koncertterem és Múzeum gazdasági elemzése; A művészet és a természet ragyogó kombinációi: Tanulási pontok az opera és a klasszikus zene világából; Elvesztett innováció: A jégkupola koncertterem projekt; A Spiritus Loci megtalálása; Kulturális vállalkozási és kreatív kereszteződési pontok; Törékeny kreativitás: tanulságok Svédország legnagyobb rock-fesztiváljának emelkedéséből, zuhanásából és újra emelkedéséből; Hol kezdődnek az utak: Északi reneszánsz; A művészet és a kultúra szerepe a regionális együttműködésben.

A könyv a városi és regionális tanulmányok, valamint a kulturális és kreatív gazdaság kutatóinak és gyakorlati szakembereinek ad útmutatást.

Kulcsszavak: regionális fejlesztési modellek, modell-váltások, művészeti és kulturális beruházások,

Javasolt kategória: Üzleti modellek

Forrás: Lisbeth Lindeborg, Lars Lindkvist (eds.) (2014). The Value of Arts and Culture for Regional Development. A Scandinavian Perspective. Routledge

AZ OKOS TÉRSÉG KONCEPCIÓJA MINT ÜZLETI LEHETŐSÉG

DR. LÓRE VENDEL

PhD, egyetemi docens

Marketing és Menedzsment Tanszék, Kautz Gyula Gazdaságtudomány Kar

lore@sze.hu

Az elmúlt években gombamód szaporodott az okos városokkal (smart city) kapcsolatos publikációk és a területhez kapcsolódó üzleti megoldások száma. Az okos város kifejezés minden olyan infokommunikációs technológiára (ICT) épülő kezdeményezést magában foglal, mely a közösség számára élhetőbb megoldásokat kínál a közösségi és a magánszektor együttműködésével. Az okos városok koncepciójába tartoznak többek között az információtechnológiára épülő közlekedésszervezési módszerek, a tájékoztatórendszerek, erőforrás-gazdálkodást elsegítő rendszerek, vagy éppen a gazdasági szolgáltatások széles spektruma.

Az okos városok fogalma mellett megjelentek egyéb a témakörhöz kapcsolódó kiegészítő fogalmak. Regionális vonatkozásban beszélnek okos falvakról, okos építészetéről, okos turizmusról, illetve okos víz- és környezetgazdálkodásról. Ezek a területek önmagukban is kiaknázható üzleti lehetőségeket jelentenek, másrészt jelzik a döntéshozók prioritásait az elkövetkezendő tervezési időszakra.

Az okos városok koncepciója viszont felveti regionális politikai szempontból, hogy digitális szakadék képződik a város és vidék között. Ennek oka egyrészt a szolgáltatások elérhetőségében, másrészt a vidéki infrastruktúra lassabb kiépülésében, harmadrészt a digitális kompetenciák rendelkezésre állásában keresendő. A város és vidék viszonylatában gyakran szakadék van a társadalom információtechnológiai jártasságában, ami ahhoz szükséges, hogy ki lehessen használni az okos megoldások előnyeit. Ezáltal várhatóan a döntéshozók figyelme is abba az irányba fordul, hogy miként lehet a város- vidék viszonyában fennálló digitális szakadékot csökkenteni mind humán, mind infrastrukturális vonatkozásban. Ez pedig üzleti szempontból egy kiaknázható lehetőség is egyben. Vagyis üzleti megoldást lehet találni arra, hogy a vidéki lakosság digitális kompetenciái miként fejleszthetők hatékonyan.

Az okos térségek témakörében már el is indultak projektek. Ezek közül az egyik példa a spanyol Kasztília és León régió programja, ahol térségi szintű szoftverplatformot hoztak létre a közszolgáltatások használatára, beleértve a hulladékgazdálkodástól a parkolások menedzseléséig a közszolgáltatások széles palettáját.

Kulcsszavak: okos térség, okos városok, vidéki egyenlőtlenségek; EU; kohéziós politika, fenntartható fejlődés

Javasolt kategória: *Digitalizáció*

Forrás: Julio Navío-Marco, Beatriz Rodrigo-Moya- Paolo Gerli (2020) The rising importance of the „Smart territory” concept: definition and implications, In: Land Use Policy, Vol. 99, <https://doi.org/10.1016/j.landusepol.2020.105003>

ÉRTÉKELÉS: AZ EU MAJDNEM VÉGLEGES KÖLTSÉGVETÉSI CSOMAGJA 2021-2027

DR. RÁMHÁP SZABOLCS

PhD, egyetemi adjunktus

Vezetéstudományi- és Szervezeti Kommunikáció Tanszék

ramhap@ga.sze.hu

Ez a szakpolitikai értékelés bemutatja az EU 2021–2027 közötti költségvetési csomagját, ideértve az Európai Unió helyreállítási eszközét, az úgynevezett „Next Generation EU”-t (EURI-NGEU), az EU döntéshozatali folyamatát és a folyamat jelenlegi helyzetét.

- 1. Az EU 2021–2027 közötti költségvetési csomagja jelentős előrelépést jelent:** Az EU 2021–2027-es költségvetési csomagja jelentős közös erőfeszítés a COVID-19 járvány következtében kialakult súlyos gazdasági válságra adott válaszként. Az Európai Unió helyreállítási eszköze, az EURI-NGEU kiegészíti a szokásos többéves pénzügyi keretet (MFF) egy, az Unió nevében az Európai Bizottság által felvett tőkepiaci hitel révén. Ez a közös hitelfelvétel nem növeli az államadósság szintjét. Az EURI-NGEU egyharmaddal növeli az EU összes (vissza nem térítendő) költségvetési kiadását reálértéken, és további egyharmadot biztosít hitelek finanszírozására.
- 2. Az EU teljes költségvetése továbbra is csekély, még akkor is, ha az EURI-NGEU-t is tartalmazza:** Míg a többéves pénzügyi keret (MFF) és az EURI-NGEU együttesen lenyűgözőnek tűnik a 6-7 éven át halmozódó abszolút euróösszegek alapján (és az éves GDP-hez viszonyítva), méretük valójában csekély az EU ugyanerre az időszakra vetített összesített GNI-jét tekintve. A 2021–2027-es költségvetési időszakban az EU összesített GNI-jéhez viszonyítva a többéves pénzügyi keret 1,1%, az EURI-NGEU nagysága pedig 0,77%, amely 0,4%-os kiadási részt (támogatások és garancia céltartalékok) és 0,37% hitelkeretet tartalmaz.
- 3. Az uniós költségvetési csomag kiegészíti az EU központi bankjainak mennyiségi lazítását:** Az EU költségvetési csomagja nem helyettesíti, hanem kiegészíti az Európai Központi Bank mennyiségi lazítás (QE) politikáját, amelyre 2020-ban nagy szükség volt, és még 2021-ben is nélkülözhetetlen marad.
- 4. Az EURI-NGEU fellendíti az állami beruházásokat és hozzájárulhat a COVID által kiváltott hiányok finanszírozásához:** Az EURI-NGEU mindenekelőtt üdvözlendő állami beruházási impulzust fog adni a strukturális változásokhoz – és emellett mérsékelten fokozhatja a kisebb közös uniós költségvetési stabilizációs szakpolitikai válaszokat (a „Vészhelyzetben a munkanélküliségi kockázatok mérséklésének támogatása” elnevezésű hitelprogram, a SURE révén) azáltal, hogy hozzájárul a COVID által kiváltott előre jelzett hiányok finanszírozásához, de ezt csak kis mértékben teheti meg az államadósság növelése nélkül.
- 5. Az EURI-NGEU hatása jelentős lehet azokban az EU-tagállamokban, ahol az egy főre jutó jövedelem átlag alatti:** Számos, átlag alatti egy főre jutó jövedelemmel rendelkező uniós tagállam esetében az EURI-NGEU hatása

jelentős lehet a strukturális fejlesztések, és potenciálisan a COVID által kiváltott fiskális hiány finanszírozása érdekében.

6. **Az Európai Tanács csökkentette a Bizottság javaslatát a létfontosságú programok tekintetében:** A Bizottság javaslatához képest az Európai Tanács 2021–2027 közötti végleges uniós költségvetési csomagban a következőket tervezi:
  - a. az EU stratégiai beruházásainak jóval kisebb mértékű növekedése (a 2014–2020 közötti uniós MFF-szint 2018-as áraihoz viszonyítva), ideértve a fizetőképesség támogatását és a stratégiai értékláncokat is;
  - b. a külső fellépések finanszírozásának csökkenése (a 2014–2020-as uniós MFF-nek a 2018-as áraihoz viszonyítva), ideértve a Szomszédügyi, Fejlesztési és Nemzetközi Együttműködési Eszközt (NDICI) és a humanitárius segítségnyújtást is, utóbbi csaknem 10%-kal csökken.
7. **Üdvözlendő a célkitűzés, hogy az éghajlattal kapcsolatos kiadások MFF 30%-ára nőjenek, de nagy eséllyel elérhetetlen:** Noha a 2021–2027-es végleges uniós költségvetési csomag 30%-os éghajlat-kiadási célkitűzése nagyon örvendetes, kevésbé következetes, mint a Bizottság által javasolt alacsonyabb cél, és meglehetősen nagy annak a veszélye, hogy a cél egyáltalán nem teljesül majd.
8. **A bevételi oldalon továbbra sem teljes az előrelépés és hamarosan további tárgyalások következnek:** Az EU költségvetésébe 2021-től kezdődően a műanyag hulladék mennyiségén alapuló új nemzeti hozzájárulás örömteli, bár ennek mértékét gyengítette az Európai Tanács által az átlag alatti egy főre jutó jövedelemmel rendelkező tagállamok átalányösszegű kedvezménye. Az új saját források ütemtervéről szóló Intézményközi Megállapodás (IIA), mint az EU költségvetésének bevétele, különösen a jövőbeni kamatfizetések és az EURI-NGEU kiadások hitelfelvételeinek visszafizetése érdekében üdvözlendő, de ez csak a kiindulópont.
9. **Az Európai Tanács néhány tagállam kiváltságaként növelte az „árengedményeket”:** Az Európai Tanács elmulasztotta a lehetőséget, hogy a Brexit után fokozatosan megszüntesse a GNI-alapú nemzeti hozzájárulásokra vonatkozó összes engedményt, miközben a tagállamok egy kis csoportjának rendkívüli kiváltságait még növelte is. Ez jelzi a reform szükségességét.

Kulcsszavak: Covid 19; Európai Unió; Regionális politika

Javasolt kategória: Covid 19

Forrás: Thomas Reininger (2021): *The EU Budgetary Package 2021 to 2027 Almost Finalised: An Assessment*. The Vienna Institute for International Economic Studies. 2021. február
<https://wiiw.ac.at/the-eu-budgetary-package-2021-to-2027-almost-finalised-an-assessment-dlp-5627.pdf>

REGIONÁLIS FEJLESZTÉS ÉSZAK-EURÓPÁBAN

REISINGER ADRIENN

PhD, habil, egyetemi docens, dékánhelyettes

Kautz Gyula Gazdaságtudományi Kar

radrienn@sze.hu

Az Északi Miniszterek Tanácsa (Nordic Council of Ministers) egy 1971-ben létrejött regionális szervezet, mely Dánia, Svédország, Norvégia, Finnország és Izland részvételével működik. Éppen a járvány kitörése előtt, 2019 nyarán fogadta el a szervezet a 2030-ig tartó stratégiáját, melyben célul tűzték ki, hogy a régió 2030-ra a világ legfenttarthatóbb térségévé váljon. A célok fontos területeket neveztek meg már 2019-ben is, azonban a járvány következtében kialakult társadalmi és gazdasági helyzet még inkább aktuálisá teszi őket. Bár itt nem egy ország egy-egy térségről van szó, ha régióról beszélünk, hanem egy több országot átfogó szervezetről, térségi szerepük mind Európában, mind a világban jelentős. Éppen ezért lehet érdekes látni azt, hogy egy ilyen regionális szerveződés milyen módon kíván hozzájárulni a térsége fejlődéséhez.

A fő célt három terület mentén kívánják megvalósítani, melyek a következők: 1) A zöld északi régió (karbon semlegesség, fenntartható körforgásos gazdaság és bio alapú gazdaság); 2) A versenyképes északi régió (zöld növekedés, mely az alábbiakon alapul: tudás, innováció, mobilitás és digitalizáció); A társadalmilag fenntartható északi régió (középpontban a jólét és jól-lét). A célok teljesítése érdekében a 2021 és 2024 közötti időszakra a Tanács elkészítette a cselekvési tervét, melyben 12 fókuszterületet határoztak meg. A célok teljesülése érdekében a Tanács tovább kívánja erősíteni a civil szektorral való együttműködését (északi civil szervezetek hálózatán és konzultációkon keresztül), illetve a szektorok közötti együttműködéseket.

Észak-Európa ma a világ egyik legfejlettebb térsége, mely tény a fejlesztési törekvéseiket, céljaikat is meghatározza, éppen ezért tartom fontosnak, hogy itt Kelet-Közép-Európában is lássuk azt, hogy ők hogyan gondolkodnak a fejlődésről, milyen területek kerülnek fókuszba és azokhoz milyen megvalósítási elképzelések társulnak.

Kulcsszavak: Észak-Régió, Északi Miniszterek Tanácsa, fenntarthatóság, fejlesztés

Javasolt kategória: *Kormány és politika*

Forrás:

Cselekvési terv:

Angolul: <https://www.norden.org/en/information/action-plan-vision-2030>

Svédül: <https://pub.norden.org/politknord2020-707/#>

FENNTARTHATÓ VÁROSKEZELÉS SZEREPE JÁRVÁNY MEGFÉKEZÉSÉBEN

SZIGETI CECÍLIA

PhD, egyetemi docens

Nemzetközi és Elméleti Gazdaságtan Tanszék

szigetic@sze.hu

A Sustainable Production and Consumption nevű lapban 2021 áprilisában megjelent tanulmány átfogó elemzést nyújt a COVID-19 járványnak az energiaágazatra, a társadalomra és a gazdaságra gyakorolt hatásáról valamint elemzi a vírus terjedésének csökkentésére tett globális megelőző intézkedések hatásait. A COVID-19 több milliárd ember életét felforgatta és jelentős hatást gyakorolt az egészségügyre, valamint a gazdasági, környezeti és társadalmi viszonyokra. A cikk bemutatja a COVID-19-re adott legfontosabb gazdaságpolitikai válaszokat, a jelenlegi kezdeményezések hatékonyságát, és a tanulságokat összefoglalja a hatóságok, az üzleti vállalkozások és az ipari szereplők számára.

Az energiaágazatra gyakorolt hatás megfigyelhető abban, hogy lakosság energiaigénye növekedett, a mobilitás csökkent és a munka jellege megváltozott. A lezárások csökkentették az ipari és kereskedelmi energiaigényt, valamint a hulladéktermelést. Ez a keresletcsökkenés az NO₂, a PM és a környezeti zajkibocsátás jelentős visszaesését, ennek következtében pedig a környezetszennyezés jelentős csökkenését eredményezte. A tanulmány érdekes megállapítása, hogy néhány országban, többek közt Magyarországon nem csökkent jelentősen a 2020 évi tavaszi lezárások idején a szállópor koncentráció, amit a szerzők az energiaszerkezet jellemzőivel magyaráztak.

A tanulmány szerint a fontos szerepe van a fenntartható városkezelésnek, amely figyelembe veszi az ökológiai egyensúly pozitív előnyeit, létfontosságú a vírusfertőzések és más betegségek csökkenése szempontjából. Gyakorlati szempontból is fontos megállapítás, hogy a fertőzött háztartásokból és a karanténlétesítményekből származó hulladék összegyűjtésének és ártalmatlanításának 72 órás késése döntő fontosságú a vírus terjedésének ellenőrzése szempontjából.

Átfogó szektoronkénti társadalmi-gazdasági növekedési tervekre, valamint stabil vállalkozás-barát gazdaságra van szükség ahhoz, hogy az üzlet fenntartható legyen a világvárvány csúcán. A szerzők javasolták továbbá, hogy több beruházásra van szükség a kutatás és fejlesztés terén a járvány leküzdése és a hasonló válságok jövőbeni megelőzése érdekében.

Kulcsszavak: energia, környezetszennyezés, COVID-19, hulladék

Javasolt kategória:

Forrás: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2352550920313567>